

*Овсяннікова А.В.
викладач кафедри практики іноземних мов
Уманський державний педагогічний університет
ім. Павла Тичини
(м. Умань, Україна)*

ІДЕЇ А. МАКАРЕНКА В СУЧАСНИХ МОДЕЛЯХ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Одним із факторів становлення громадянського суспільства України є розвиток студентського самоврядування. Зародки студентського самоврядування розпочалися ще в середньовічній Європі, а полеміка щодо компетенції, межі та механізми студентського самоврядування триває й досі.

Ідею самоврядування досліджували і застосовували П.Ф. Каптерев, А.Я. Герд, Н.В. Рукавишников, Ф.Ф. Резенер та ін. Теорію самоврядування розробляли: на початку ХХ ст. – С.Т. Шацький, А.У. Зеленко, Г.І. Розанов, в 20-ті рр. – А.С. Макаренко, В.Н. Сорока-Росинський, Н.П. Шульман, пізніше – В.А. Караковський, О.С. Газман, Т.Є. Конникова, С.Є. Хозе, В.М. Коротов, М.І. Сметанський, Б.С. Набока та інші.

Згідно з ст. 38 Закону України «Про Вищу освіту», студентське самоврядування – це добровільне об'єднання студентів, яке створюється для ефективного виконання передбачених чинним законодавством завдань, що стоять перед ним, має за меті забезпечення захисту прав та інтересів осіб, які навчаються у вищому навчальному закладі та сприяє виявленню у студентів творчого потенціалу та організаторських здібностей, сприяє гармонійному розвитку особистості студентів [3].

Відповідно до змін, внесених до Закону України «Про вищу освіту», студентське самоврядування здійснюється особами, які навчаються у вищому навчальному закладі, що обираються шляхом таємного голосування. У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством, рішеннями спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади в галузі освіти і науки та відповідного центрального органу виконавчої влади, в підпорядкуванні якого знаходиться вищий навчальний заклад.

Органи студентського самоврядування виконують такі функції, як: приймають акти, які регламентують їхню організацію та діяльність; сприяють створенню необхідних умов для проживання і відпочинку студентів, різноманітних студентських гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами; організовують співробітництво зі студентами інших навчальних закладів і молодіжних організацій; беруть участь у вирішенні питань міжнародного обміну студентами тощо.

Орган студентського самоврядування у вищому навчальному закладі бере участь у обговоренні та прийнятті важливих рішень, зокрема про: відрахування студентів та поновлення їх на навчання; переведення осіб з навчання за контрактом на навчання за державним замовленням; поселення осіб в гуртожиток і виселення з гуртожитку; призначення заступника декана, проректора, які відповідають за роботу із студентами.

Опираючись на праці А.С. Макаренка, якому вдалося втілити модель самоврядування і реалізувати її на практиці, можна виокремити найголовніший принцип, яким керувався видатний педагог. Суть цього принципу в тому, що особистість повинна розвиватись цілісно, всебічно, гармонійно, а саме виховання не може спрямовуватись на формуванні якихось певних якостей, рис характеру та здібностей, забуваючи про всі інші. Адже, основне завдання педагога – виховати самодостатню, всебічно розвинену, працьовиту, відповідальну, вольову людину, справжнього громадянина своєї держави і розумного господаря свого життя.

Межі самоврядування в практиці А. Макаренка були дуже широкі: починаючи з морального виховання і закінчуючи економічним. У «Звітній відомості про стан Полтавської трудової колонії імені М.Горького за 1923р.» А. Макаренко зазначає: «Загальний розвиток виховної системи колонії відбувався за такого попереднього плану: від авторитарно-вимогливого тону до робочого самоврядування. Протягом 1923 р. велика частина господарства та адміністративні турботи перейшли в руки вихованців. У серпні педагогічна рада знайшла можливим і саме завідування господарством

передати вихованцям. З середини літа почала функціонувати рада командирів в якості вищого господарського органу. Великого значення набули засідання товариського суду, що остаточно отримав форму кафедри з теорії вчинків...» [2, с. 31]. Цей факт засвідчує надзвичайну довіру А. Макаренка своїм вихованцям і величезне прагнення виховати в них дбайливе ставлення до державної власності, вміння розпоряджатися власними коштами, а головне – допомогти зрозуміти роль праці і своє місце в трудовому процесі.

Сьогодні, фінансовою основою студентського самоврядування є кошти, визначені Вченою радою вищого навчального закладу в розмірі не менше 0,5 відсотка коштів спеціального фонду відповідного вищого навчального закладу, з котрих не менш як 30 відсотків коштів мають витрачатися на підтримку наукової діяльності студентів, а решта – спрямовуються на виконання завдань і повноважень органів студентського самоврядування.

Загалом погляди А. Макаренка перегукується з сучасними положеннями Закону України «Про освіту», але багато пунктів залишають бажати кращого. На нашу думку, середовище значною мірою впливає на розвиток особистості та формування її характеру, тому необхідно розвивати діяльність студентського самоврядування. «Виховати людину, - писав А.С. Макаренко, - значить виховати перспективні шляхи досягнення завтрашньої радості».

ЛІТЕРАТУРА

1. Ванькович У. Український досвід студентського самоврядування: тенденції, проблеми // Студентське самоврядування в Україні – К.: Молодіжна альтернатива, 2004. – С.11-18.
2. Макаренко А.С. Педагогические сочинения: в 8 т. / АПН ССР; [редкол. М.И. Кондаков, В.М. Коротов, С.В. Михалков, В.С. Хелемендик]. – М.: Педагогика, 1983-1986. – Т.1. / [сост. и автор коммент.: Л.Ю. Гордин, А.А. Фролов]. – 1983. – 368 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» зі змінами від 19 січня 2010 року ст. 38.